

Sygn. akt III CSK 236/10

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 12 maja 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Marian Kocon (przewodniczący)

SSN Mirosław Bączyk (sprawozdawca)

SSN Dariusz Dończyk

w sprawie z powództwa C. K.

przeciwko Szpitalowi Specjalistycznemu, Samodzielnemu Publicznemu Zakładowi
Opieki Zdrowotnej [...]

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 12 maja 2011 r.,

skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego [...]

z dnia 10 marca 2010 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia
o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Powód - C. K. domagał się od pozwanego - Szpitala Specjalistycznego - Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej zapłaty 100.000 tytułem zadośćuczynienia i zwrotu poniesionych kosztów leczenia, zasądzenie renty odszkodowawczej w wysokości po 500 zł miesięcznie począwszy od czerwca 2008 r. Żądał także ustalenia odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego za skutki zakażenia powoda wirusowym zapaleniem wątroby typu C. Pozwany podniósł zarzut przedawnienia, wyjaśniał też, że zabieg w listopadzie i grudniu 2004 r. dokonany został zgodnie z zasadami sztuki medycznej.

Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 50.000 zł tytułem zadośćuczynienia, kwotę 10.000 zł (tytułem renty skapitalizowanej za okres od stycznia 2005 r. do października 2009 r.) i rentę miesięczną w wysokości 250 zł. Oddalił powództwo w pozostałym zakresie. Sąd ten ustalił, że objawy wirusowego zakażenia wątroby u powoda pojawiły się w styczniu 2005 r. w czasie pobytu powoda w pozwanym szpitalu (w styczniu - lutym 2005 r.). Na te objawy choroby wątroby nałożyły się jeszcze wcześniejsze zmiany choroby wątroby (złuszczenie). Badania histopatologiczne biopatu wątroby wykonano u powoda w dniu 19 października 2005 r. Powód był leczony w oddziale zakaźnym od 4 października 2005 r. do dnia 10 stycznia 2008 r. W maju i czerwcu 2005 r. powód przebywał w Szpitalu w T. z rozpoznaniem innych schorzeń. W konsekwencji zakażenia HCV doszło do rozwinięcia aktywnego zapalenia wątroby, a następnie – w procesie leczenia - wystąpiły powikłania zdrowotne, układowe, które wymagały modyfikacji leczenia. Wątpliwe są rokowania na przyszłość; obecnie nie można jeszcze ustalić wysokości trwałego uszczerbku na zdrowiu, a konieczne są dalsze szczegółowe badania. W rodzinie powoda nie było i nie ma nosicieli wirusa typu C. Sąd Okręgowy ustalił, że pozwany stosował wszelkie konieczne procedury eliminujące stan zagrożenia epidemiologicznego. Dla przyjęcia odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego ma jednak znaczenie związek czasowy między pobytem powoda w pozwanym szpitalu a zachorowaniem powoda, w tym - rodzaj, charakter i znaczenie częstotliwości podejmowanych wobec powoda procedur szpitalnych, które stwarzały potencjalne zagrożenie zakażenia, a także - brak

innych zdarzeń, które z równym prawdopodobieństwem mogłyby wpłynąć na zakażenie powoda.

Uwzględniając apelację pozwanego, Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w pkt I, II, IV i V i oddalił powództwo. Oddalił też apelację powoda. W toku postępowania apelacyjnego Sąd ten dokonał dodatkowych ustaleń na podstawie dokumentów postępowania przygotowawczego znajdujących się w aktach o sygn. 6 Ds. .../07. Wziął pod uwagę m.in. treść zawiadomienia powoda złożonego do Prokuratury o podejrzenie popełnienia przestępstwa, polegającego na zarażeniu go wirusem wywołującym zapalenie wątroby, pouczenie powoda (w dniu 25 października 2005 r.) o podstawowych obowiązkach i uprawnieniach jako pokrzywdzonego m.in. o możliwości ustanowienia pełnomocnika, o możliwości występowania w charakterze powoda cywilnego w sprawie karnej, o dokumentacji medycznej znajdującej się w aktach prokuratorskich obrazującej pomoc medyczną i szczepienia w zakładach opieki medycznej.

W ocenie Sądu drugiej instancji, doszło do przedawnienia dochodzonych przez powoda roszczeń deliktowych. Biegu tego przedawnienia nie przerywa wszczęcie postępowania karnego. O miejscu i okolicznościach zakażenia wirusem powód dowiedział się co najmniej od 1 września 2005 r. (tj. w dacie złożenia zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa). W tym czasie powód wiedział już o domniemanym sprawcy (anonimowym pracowniku pozwanego szpitala) w sytuacji, w której o chorobie i jej znaczeniu wiedział już od stycznia 2005 r. (czas ujawnienia się objawów choroby zakażenia wątroby). Termin przedawnienia rozpoczął się zatem dla powoda w dniu 1 września 2005 r., a powództwo zostało wniesione dopiero w dniu 23 września 2008 r. Sąd Apelacyjny nie dopatrył się okoliczności, które mogłyby przemawiać za zastosowaniem w danej sprawie art. 5 k.c. i uznaniem, że podnoszenie przez pozwanego zarzutu przedawnienia stanowiło nadużycie prawa podmiotowego. Nawet gdyby przyjąć brak przedawnienia, to istniały uzasadnione podstawy do stwierdzenia, że zgłoszone w pozwie roszczenia realne jednak nie powstały z racji niewykazania przez powoda związku przyczynowego i prawdopodobieństwa zaniechania medycznego po stronie pozwanego szpitala, prowadzącego do zakażenia powoda.

W skardze kasacyjnej powoda podniesiono zarzuty naruszenia art. 233 k.p.c., art. 442 § 2 k.c., art. 445 § 1 k.p.c. w zw. z art. 444 § 1 k.c., art. 442¹ § 3 k.c. art. 5 k.c. Skarżący wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku i wyroku Sądu Okręgowego i o przekazanie sprawy sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie - o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W rozpoznawanej sprawie podstawowe znaczenie ma zarzut naruszenia art. 442 k.c. (podany w uzasadnieniu skargi kasacyjnej), ponieważ ten przepis obowiązywał w czasie, w którym doszło do zakażenia powoda wirusem typu C. Także ten przepis został zastosowany przez Sąd Apelacyjny. Zgodnie z art. 442 § 1 k.c., roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem trzech lat od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Powstaje kwestia, od jakiej daty powinien rozpocząć się bieg przedawnienia roszczeń powoda w świetle ustaleń faktycznych dokonanych przez Sądy meriti. Można podzielić stanowisko Sądu Apelacyjnego, że poszkodowany uzyskał wiedzę o osobie odpowiedzialnej za szkodę co najmniej od dnia 1 września 2005 r., tj. od daty złożenia do prokury odpowiedniego zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa w szpitalu, w którym był leczony. Nie sposób jednak przyjąć, że także w tej dacie lub wcześniej powód uzyskał miarodajną informację o swojej chorobie i jej znaczeniu dla własnego zdrowia. Nie można bowiem pomijać tego, że w dniu 19 października 2005 r. wykonano u powoda badania histopatologiczne biopatu wątroby (postanowienie o umorzeniu śledztwa z dnia 22 października 2007 r. s. 6 – opis tych badań, s. 9 – „znaczenie tych badań dla całości obrazu choroby”). To ostateczne stwierdzenie znalazło się w opinii biegłych (por. np. k. 181 akt sprawy). Należy zwrócić uwagę na to, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego, w związku z interpretacją art. 442 § 1 k.c. wskazuje się na określone źródła wiedzy osoby poszkodowanej o wyrządzonej szkodzie w postaci zarażenia jej chorobą w toku czynności leczniczych. W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 sierpnia 2005 r., I CSK 19/05 (OSNP 2006, z. 13-14, poz. 219) stwierdzono, że bieg przedawnienia roszczenia z art. 442 § 1 k.c. (co do zasady, z wyjątkiem przypadków ewidentnych,

gdy powstanie szkody w postaci uszczerbku na zdrowiu jest od razu widoczne) rozpoczyna się w dniu, w którym poszkodowany „z kompetentnych źródeł dowiedział się o szkodzie”. W wyroku SN z dnia 13 stycznia 2004 r., V CSK 172/03 (niepubl.) wynika, że w razie powstania szkód wywołanych zapaleniem wątroby, momentem dowiedzenia się o szkodzie w rozumieniu art. 442 § 1 k.c. jest dopiero chwila, w której poszkodowany „z miarodajnych i kompetentnych źródeł dowiedział się o istnieniu choroby i zdał sobie sprawę z jej następstw oraz uszczerbku na zdrowiu, jaki ona spowodowała”. W uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2002 r., III CKN 597/00 (niepubl.) wyjaśniono, że nie samo dowiedzenie się o zakażeniu wirusem żółtaczką, ale „dopiero uzyskanie wiadomości o istocie tego schorzenia i jego konsekwencjach jest dowiedzeniem się o szkodzie w rozumieniu art. 442 § 1 k.c. i może stanowić zdarzenie, od którego należy liczyć trzyletni okres przedawnienia”.

W świetle ustaleń faktycznych dokonanych przez Sady meriti istniały podstawy do stwierdzenia, że wiedzę powoda o wyrządzeniu mu szkody (zarażeniu go wirusem wątroby typu C) należało łączyć właśnie z dostępnymi dla powoda badaniami histopatologicznymi, jakim poddany on został w dniu 19 października 2005 r. Opis tych badań tworzy dla powoda kompetentną, pełną i zarazem miarodajną informację o stanie jego choroby i jej konsekwencjach dla zdrowia poszkodowanego. Świadomość takich informacji u poszkodowanego pozwala przyjąć, iż bieg przedawnienia zgłoszonych roszczeń odszkodowawczych, rozpocząć się może dopiero od ich uzyskania (art. 442 § 1 k.c.).

Z przedstawionych względów należało zatem podzielić zarzut naruszenia art. 442 § 1 k.c. Uznając, że merytoryczna ocena zasadności roszczeń powoda (przy założeniu braku ich przedawnienia) została dokonana przez Sąd Apelacyjny zdecydowanie przedwcześnie, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę temu sądowi do ponownego rozpoznania (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.).